

Międzynarodowy Rok Astronomii 2009

Rok 2009 został ogłoszony Międzynarodowym Rokiem Astronomii. Z inicjatywą wyszła Międzynarodowa Unia Astronomiczna, która została poparta przez UNESCO, a następnie, w grudniu 2007 roku, Zgromadzenie Ogólne ONZ podjęło decyzję o ustanowieniu Międzynarodowego Roku Astronomii 2009. Okazją jest uczczenie czterechsetnej rocznicy użycia po raz pierwszy teleskopu do obserwacji astronomicznych.

W 1609 roku Galileo Galilei, powszechnie zwany Galileuszem, po raz pierwszy użył skonstruowanej przez siebie lunety do obserwacji różnych obiektów na sferze niebieskiej. Odkrył cztery największe księżycy Jowisza, nazwane później Księżycami Galileuszowymi. Stwierdził, iż Wenus, podobnie jak Księżyc, jest widoczna w różnych fazach. Te obserwacje były bardzo mocnymi argumentami potwierdzającymi heliocentryczną teorię Kopernika. Galileusz obserwował także plamy słoneczne, kratery i łańcuchy górskie na Księżycu oraz stwierdził, iż Droga Mleczna składa się z ogromnej liczby pojedynczych gwiazd.

Dzisiaj luneta Galileusza wydaje się nam bardzo prymitywna, jednak obserwacje wykonane za jej pomocą były przełomem w astronomii – rozpoczęły erę obserwacji teleskopowych, która zaowocowała niezwykłymi odkryciami. Ciekawa jest czterowiekowa historia różnych technik obserwacyjnych, które w ostatnich kilkudziesięciu latach rozwijają się w sposób szczególny. W ostatnich dziesięcioleciach XX wieku uruchomione zostały teleskopy naziemne o średnicach 8–10 metrów, a na orbicie wokółziemskiej umieszczono teleskopy kosmiczne. Doprowadziło to do wielu fantastycznych odkryć astronomicznych – sięgamy prawie do krańców obserwowalnego Wszechświata. Ale to nie koniec rozwoju instrumentów astronomicznych zapoczątkowanego przez Galileusza w 1609 roku. W drugiej dekadzie XXI wieku rozpoczną obserwacje teleskopy naziemne o średnicach luster 30–40 metrów, a w przestrzeni kosmicznej znajdują się teleskopy nowej generacji, również takie, które będą mogły bezpośrednio obserwować planety wokół innych gwiazd niż Słońce.

Międzynarodowy Rok Astronomii 2009 będzie okazją, by promować astronomię, by przypomnieć historię rozwoju astronomicznych technik obserwacyjnych, ale przede wszystkim, by szeroko informować o ciekawych, często niezwykłych odkryciach. W przygotowania do Roku Astronomii włączyło się 140 krajów oraz wiele organizacji międzynarodowych i krajowych. Odbędzie się wiele różnych konferencji, sympozjów i innych imprez dla zawodowych astronomów i amatorów astronomii. Najważniejsze jednak będą różne przedsięwzięcia z udziałem szerokiej społeczności, w tym młodzieży szkolnej oraz studentów. Podobnie jak w innych krajach, również w Polsce utworzony został specjalny komitet, który będzie koordynował i wspomagał różne imprezy, akcje i inne działania w ramach Roku Astronomii 2009. Jest to grupa astronomów powołana przez Komitet Astronomii PAN i afiliowana przy Polskim Towarzystwie Astronomicznym. Na cały rok 2009 planowanych jest wiele imprez centralnych i lokalnych. Z pewnością te ostatnie będą najbardziej cenne dla upowszechniania wiedzy astronomicznej w mniejszych miejscowościach. Zachęcamy więc szkoły, gminy oraz inne lokalne organizacje do przygotowania różnych działań w ramach Roku Astronomii 2009. Zawodowi astronomowie z pewnością będą służyć pomocą oraz merytoryczną informacją.

Informacje na temat imprez związanych z Rokiem Astronomii 2009 można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.astronomia2009.pl>.

Dla Czytelników *Delty* natomiast przygotowaliśmy z okazji Roku 2009 specjalne atrakcje: konkurs zadań z nagrodami oraz cykl artykułów pt. „Kosmiczna linijka” o bliskim i dalszym Wszechświecie.

Edwin WNUK

Prezes Polskiego Towarzystwa Astronomicznego